

Hudební redakce, vysílání, nahrávání a dramaturgie olomouckého studia Československého rozhlasu v letech 1949–1959

Alice Ondřejková

Rozhlasové vysílání si v Československu na počátku 20. století rychle získalo nadšené příznivce. Od prvních pokusných přenosů se záhy rozvinulo v rozsáhlejší propracovanější tematicky laděné relace. Po zahájení pravidelného vysílání v Praze se o rozhlas začala zajímat i další města. Zřízením rozhlasových pracovišť v Brně a Ostravě byla nastartována etapa tzv. regionálních studií. Také Olomouc se od dvacátých let 20. století snažila o zapojení do rozhlasové sítě, ale studio bylo po neustálých odkladech uvedeno do provozu teprve roku 1949, jako jedno z posledních v českých zemích. Ani zdaleka nepředstavovalo tak velké pracoviště jako v Brně a Ostravě, kterým střídavě až do roku 1993 podléhalo. Historie olomouckého rozhlasu by se tedy vzhledem k výše uvedeným faktům dala rozdělit do tří větších etap.¹

Vývojové etapy olomouckého rozhlasového studia²

Číslo	Etapa	Časové ohraničení	Další členění etap na úseky	Poznámky
I.	počátky studia	1949–1960	úsek: 1. 1949–1951 2. 1951–1954 3. 1954–1960	Personálně podléhalo brněnskému studiu 1949–1956.

1 Jednotlivé etapy se dále člení na tři menší časové úseky. Viz tabulka.

2 Tabulka přehledně zobrazuje jednotlivé vývojové etapy olomouckého studia. Mezničky etap byly stanoveny v závislosti na podřízenosti olomouckého studia starším a větším regionálním rozhlasovým pracovištím v Brně a Ostravě. Drobnější úseky v rámci etap byly vymezeny politickými událostmi a na ně navazujícími změnami, případně proměnami v samotné hierarchii studií.

II.	rozkvět studia	1960–1989	úsek: 1. 1960–1970 2. 1970–1980 3. 1980–1989	Studio organizačně, personálně, programově podléhalo ostravskému 1960–1993.
III.	osamostatnění studia	1989–dosud	úsek: 1. 1989–1993 2. 1993–2000 3. 2000–dosud	Změna politického systému přinesla nové tendence k osamostatnění.

Padesátá léta 20. století představují I. etapu v celkovém členění historie studia. V rámci této etapy bychom mohli nalézt ještě dělení na menší časové úseky. První z nich představovala léta 1949 až 1951, jež sebou nesla počáteční obtíže při utváření struktury vysílání i samotného studia. V této době olomoucké studio spadalo personálně pod brněnské a vysílalo přes okruh Brno I. Jen zřídka se objevil nějaký pořad na okruhu Brno II.³ Z brněnského vysílacího času byla Olomouci⁴ věnována pozornost povětšinou třikrát do týdne asi hodinu, v úhrnu tedy tři až čtyři hodiny týdně.

V prvních měsících své existence studio začalo ihned spolupracovat s hlavními hudebními institucemi ve městě, tj. filharmonii a divadlem. Začlenilo se také do plnění pětiletého plánu, což se dotýkalo především programové náplně vysílaných pořadů. Pro tento případ byly vydány ideové směrnice vytyčené na první Celostátní konferenci Československého rozhlasu v roce 1949, která se věnovala hlavně otázkám vytváření hodnotného programu pro vysílání.

Druhý úsek začal roku 1951, když do olomouckého rozhlasu nastoupil Miloš Konvalinka coby hudební redaktor.⁵ Změnila se také vysílací frekvence i okruh, přes nějž studio vstupovalo do vysílání. Vysílač Dobrochov byl připojen k tzv. okruhu M a vysílání samotného Brna bylo zrušeno. Nový Okruh M tvořila stanice Praha, Brno a spolu s nimi také Olomouc, Mělník a Jihlava. Vedle Okruhu M vznikl i Okruh R, v rámci něhož vstupovala do vysílání ostatní regionální studia – v Plzni, Ostravě, Českých Budějovicích a Karlových Varech.⁶ Takto utvořené vysílací okruhy však neměly dlouhého trvání. Byly

3 Brno samotné patřilo do okruhu mimopražských stanic, které měly regionální charakter. Celodenně vysílalo jen Brno I, ale ani v tomto případě se nejednalo o produkci pouze této moravské stanice. Pořady z Brna zabraly v denním programu jen tři až čtyři hodiny, ve zbylém vysílacím čase se přepojovalo na okruh Praha I nebo Praha II. *Náš rozhlas*, č. 4-52, 1949, r. 16.

4 Pro olomoucké studio je používán po vzoru rozhlasových publikací a studií se synonymním významem název rozhlasové pracoviště, olomoucký rozhlas i jen označení Olomouc.

5 Roku 1951 založil Konvalinka z pověření brněnské stanice filiální hudební redakci a stal se zprvu externím vedoucím redaktorem, ale záhy zůstal v rozhlase natrvalo. Kolektiv autorů: *Dějiny Olomouce*, 2. Svazek, Olomouc, 2009, s. 360.

6 *Náš rozhlas*, č. 4-52, 1949, r. 16.

zrušeny již roku 1952, proměnily se ve stanice Československo a Praha. Nebyla to změna poslední, protože k úpravám došlo i roku 1954, 1956 a 1959.⁷

V průběhu let 1949–1956 byla olomouckému studiu přiznána relativní samostatnost a s tímto kapitálem vstupovalo i do vysílání. Většina informací o vysílací době, programu, frekvenci i okruhu se zpočátku vyskytovala téměř ve všech denících, které byly v regionu běžně dostupné. Později přinášel vše zásadní o vysílání olomouckého studia týdeník *Náš rozhlas*, se tyto relace vyznačily drobnou poznámkou v závěru – „Ze studia v Olomouci“.⁸

Třetí úsek představoval určitou výjimku v dlouhodobé závislosti na větších regionálních studiích. V letech 1956–1960 Olomouc již nespádala personálně pod Brno a vysílala samostatně. Rozvoj tzv. rozhlasu po drátě totiž umožnil rozšířit krajová vysílání, která byla velmi oblíbená. V září 1956 začaly samostatně vysílat Pardubice, v říjnu Jihlava, Gottwaldov (dnešní Zlín) a také Olomouc.⁹ Několikrát týdně vstupovalo do éteru samostatné studio Olomouc v čase od 17.30 do 18.00.¹⁰ Od dubna 1957 vysílala krajová studia denně kromě neděle opět ve stejném čase. Vysílání obsahovalo i kratší hudební program, často s regionální tematikou.¹¹ V tomto období se postupně začala profilovat kvalitní literární a hudební redakce.

V roce 1960, v důsledku změny krajského zřízení, ztratila Olomouc opět svoji samostatnost a po dlouhých třiatřicet let se stala dislokovanou částí Československého rozhlasu v Ostravě.¹²

---

7 V roce 1954 se vysílací okruhy vrátili k názvu Praha I, Praha II, v druhé polovině padesátých let 20. století docházelo ještě k dalším obdobným úpravám. Ješutová, Eva: „Český rozhlas, jeho předchůdci a stanice v historickém vývoji“, *Svět rozhlasu*, č. 22, 2009, s. 24-25.

8 Např. „Chvilka komorní hudby. Koncert Olomouckého kvarteta (Miroslav Bíba, Stanislav Bína, Vilém Fiala a Jan Kopecký). Leopold Koželuh: Allegro ze smyčcového kvarteta B dur. Josef Suk: Balada. Josef Kouba: Scherzo z kvarteta c moll. (Ze studia v Olomouci)“, *Náš rozhlas*, č. 33, 1949, r. 16, s. 12.

9 Studio vysílalo od října 1956 do března 1960 pořad „Zajímavosti z olomouckého kraje“. Do vysílání vstupovala Olomouc úvodními takty lidové písně *Daleká, široká je cesta po Olomóc*. Ješutová, Eva: „Český rozhlas, jeho předchůdci a stanice v historickém vývoji“, *Svět rozhlasu*, č. 22, 2009, s. 26.

10 „Rozhlas po drátě“, *Programový věstník*, č. 1, 1946, r. 24, s. 11.

11 „Nová úprava samostatného krajového vysílání Jihlavy, Olomouce a Gottwaldova“, *Programový věstník*, č. 18, 1946, r. 24, s. 5. Též: Ješutová, Eva: „Český rozhlas, jeho předchůdci a stanice v historickém vývoji“, *Svět rozhlasu*, č. 22, 2009, s. 25.

12 Kolektiv autorů: *Dějiny Olomouce*, 2. Svazek, Olomouc, 2009, s. 427.

Vnitřní organizace, vysílání, hudební dramaturgie olomouckého studia v padesátých letech 20. století

Olomoucké studio Československého rozhlasu vzniklo, na rozdíl od ostatních moravských studií, již v období komunistického režimu. Rozhlas se stal během pěti let po únoru 1948 „nástrojem převýchovy lidí“ a sloužil k vštěpování politiky komunistické strany do myšlení občanů. Šíře tohoto úkolu neměla hranic, sahala od „správného podání“ ranních zpráv, přes přednášky vysvětlující vznik táborů nucené práce a politických procesů, až po rozhlasovou univerzitu. Všechny tyto úkoly plynuly z centrální politiky, ze zasedání ÚV KSČ, II. všeodborového sjezdu¹³ a byly pouze modifikovány na poměry v rozhlase.¹⁴

Do této politické situace padesátých let vstoupila v Olomouci nová rozhlasová jednotka. Rozhlasové studio s širokým kulturním záběrem nemohlo ani v Olomouci ujít vlivu, jaký KSČ na prahu padesátých let měla. Vysílání z olomouckého studia v podstatě plnilo výše uvedené požadavky. Velmi frekventované v té době byly pořady typu: *Dělníkům z hutí, Strídáme směnuaj*.¹⁵ Posluchačům byla přenášena především dechová hudba určená pracujícím lidem. Vysílaly se přednášky, folklórní pořady, poezie, reportáže ze závodů a JZD, informace o výnosech v zemědělství i o plnění pětiletého plánu.¹⁶ Ve vysílání tak mohla být implantována ideologie přímo do umění, s čímž bylo ovšem spojeno i další politické školení zaměstnanců. Od počátku se Olomouc profilovala jako zpravodajsko-zemědělská stanice s velkým hudebním podílem.

V období padesátých let 20. století se vnitřní organizace studia a hudební dramaturgie značně lišila od následujících desetiletí, kdy se utvořila profilace na zcela jiný typ hudby, než tomu bylo v první etapě vývoje. Již od počátku se Olomouc snažila o odlišení od ostatních regionálních studií. Ředitel Kanyza napsal v lednu roku 1949, necelé tři týdny po zahájení vysílání, jednomu z potenciálních externích spolupracovníků Františku Prokšovi: „Olomoucké studio má tento speciální úkol: „...*přidat barvu olomouckého kraje do programu Československého rozhlasu a tím se stát doplňující složkou. Snažíme se a chceme vybudovat program odlišný od toho, který může vysílat Brno nebo Ostrava.*“¹⁷

13 Všechny kulturní instituce, rozhlas nevyjímaje, byly začleněny do odborové organizace Svazu zaměstnanců umělecké a kulturní služby. Kučerová, Alice: *ROH – Svaz zaměstnanců umělecké a kulturní služby a jeho role v kulturní politice do roku 1953*, Opava, Filozoficko-přírodovědecká fakulta Slezská univerzita, Magisterská diplomová práce, 2004, s. 81.

14 Tamtéž, s. 81. Též: VOA, f. SZUKS, kart. 10.

15 „Dělníkům z hutí“, *Náš rozhlas*, č. 47, 1949, r. 16, s. 13. Zábavný pořad dechovky olomoucké vojenské posádky. Řídil kpt. Antonín Dražil., Také „Z celozávodní konference ZOS ROH Čs. Rozhlasu“, *Jiskra rozhlasu*, č. 1, 1953, r. 4, s. 19.

16 *Náš rozhlas*, č. 4-52, 1949, r. 16.

17 Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, kart. 6.

Velký podíl na profilaci jednotlivých studií měly i osobnosti redaktorů a dramaturgů jednotlivých redakcí. V Olomouci tomu nebylo jinak. V dochovaných dokumentech fondu M5_141 se nacházejí zmínky o fungování studia v jeho počátcích. Bylo založeno zejména na spolupráci externích dopisovatelů, neboť počet stálých zaměstnanců se pohyboval okolo pěti lidí. Rozhlas informoval jednotlivé mikroregiony kraje o potřebě externích spolupracovníků, případně je zvolila odborová rada obce nebo se dopisovatelé hlásili sami přímo vedení studia. Stávali se jimi především učitelé a lidé kulturně a společensky činní. Ředitelství rozhlasu se dotazovalo, v jakém oboru pracují, „...*zdali v některém úseku zemědělském či národopisném nebo výzkumnickém*.“¹⁸ Dle specializace a potřeby se zadávalo téma, ale častěji byl postup opačný. Dopisovatel měl za úkol sepsat a nabídnout vedení studia materiál vhodný ke zpracování. Pokud dopisovatel oznámil a navrhnul témata, uskutečnil se pohovor a dohodly se podrobnosti, dále komunikace probíhala především písemnou formou, případně telefonicky na čísle olomouckého studia 2305.¹⁹

Zpočátku se často měnila programová skladba týdne. Olomoucké pořady byly zařazovány do brněnského vysílání a jejich vysílací časy nebyly pevně dány. Vzhledem k tomu že, na vlnách okruhu Brno I byly vysílány pořady i z dalších regionálních rozhlasových center, stálo v programu v závorce vždy i studio, které pořad do vysílání připravilo. Zápis poté vypadal takto:

Zápis vysílaných pořadů z olomouckého studia v týdeníku *Náš rozhlas*

Datum vysílání	Název pořadu	Čas vysílání	Poznámky
10. 11. 1949	<i>Hanáckou notou.</i> Lidové písně Hanáckého tria. Řídí Jaroslav Talpa.	21.15 – 21.30	Z olomouckého studia. ¹
20. 10. 1950	<i>Posloucháme Olomouc – Po první směně.</i> V odpoledním pořadu hraje malý zábavní soubor. Řídí Adolf Vozka.	14.30 – 15.00	Z olomouckého studia. ²

Takto přehledně bylo značeno a dalo se olomoucké vysílání v týdeníku *Náš rozhlas* rozpoznat do roku 1952, poté se situace značně zhoršuje, např. v letech 1953–1955

18 Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, kart. 6.

19 Vedení si tak záhy získalo spoustu dopisovatelů, mezi ně patřili mimo jiné Antonín Frélich, František Prokeš, Jaroslav Talpa, Karel Palla, Antonín Peštuka a mnozí další. Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, kart. 6.

se vysílání z Olomouce dalo identifikovat pouze podle jmen účinkujících a názvů těles, neboť téměř žádný z pořadů neměl svůj stálý vysílací čas.

Postupem doby se alespoň některé pravidelné olomoucké relace na brněnském okruhu ustálily, tj. vyskytovaly se ve vysílání každý týden. Nejpevněji byla zakotvena potřeba vysílat do éteru informace a důležitější události z kraje, proto první relací, která měla týdenní pravidelnost a svůj pevný čas, byla zpravodajská čtvrthodinka vysílaná v roce 1949 ve čtvrtek v časovém rozmezí 18.00 – 18.15.²⁰ Roku 1950 se vysílání relace *Zpravodajství z olomouckého kraje* přesunulo na sobotu od 15.30 do 15.45. Stávalo se však poměrně často, že se tato relace vysílala o hodinu dříve či naopak později, případně docházelo ke změně vysílacího dne. Obdobná situace přetrvávala i v následujících letech.²¹

Pro hudební program neexistovala po celá padesátá léta pevná vysílací doba. Důvodem mohla být jejich různorodost či tematická i žánrová variabilita. Hudební relace měly i další specifika. Mezi lety 1949–1951 se olomoucké studio snažilo o profilaci směrem k folklóru a lidové hudbě. Velkou měrou se na tvorbě těchto pořadů podíleli již zmínění hudební dopisovatelé a účinkovala poloprofesionální a amatérská tělesa. Malé hanácké soubory a dechové orchestry olomouckých průmyslových podniků se staly v prvních třech letech pilířem hudebního vysílání. Každý týden vysílala Olomouc přes brněnský okruh pořady typu: *Zábavná hudba z Olomouce* (hrál závodní orchestr n. p. Milo, řídil František Hanák),²² *Návštěva u tamburášů* (účinkoval tamburášský orchestr n. p. Zora),²³ *Zazpíváme po hanácky* (zpívalo hanácké trio pod vedením Jaroslava Talpy)²⁴ atd.

Dramaturgie byla zaměřena na typ tzv. zábavné hudby. Pokud bychom udělali drobnou analýzu některého z těchto hudebních pořadů z hlediska politicko-dramaturgicko-hudebního, dospěli bychom k závěru, že: z hlediska dobové dramaturgie to byla pro ředitele Kanyzu přirozená volba. Z hlediska zájmu běžných posluchačů představovala orientace na přílehlý region a jeho folklór jednoduchou a účinnou taktiku, protože si rozhlas tímto způsobem získal jak posluchače z venkova, tak z měst. Vzhledem k absenci kvalifikovaného hudebního redaktora v prvních třech letech existence studia, nebylo ani možné stanovit vyšší cíle v oblasti hudební dramaturgie. Kanyza byl odkázán na svůj úsudek a práci dopisovatelů. Pokud bychom se zaměřili na hledisko ideologické a kulturně-politické, byly pořady věnované dechové hudbě a folklóru naprosto nezávadné a navíc splňovaly všechna kritéria vyplývající z centrální politiky ÚV KSČ.

Vedle produkce takto orientovaných pořadů se ve vysílání objevovaly i pořady s tzv. vážnou hudbou. Po vzoru starších moravských rozhlasových pracovišť se ředitelství studia snažilo navázat kontakty s Městským divadlem i Moravskou filharmonií.

---

20 Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, kart. 6.

21 *Náš rozhlas*, č. 1-45, 1950, r. 17.

22 „Zábavná hudba z Olomouce“, *Náš rozhlas*, č. 32, 1949, r. 16, s. 12.

23 „Návštěva u tamburášů“, *Náš rozhlas*, č. 35, 1949, r. 16, s. 12.

24 „Zazpíváme po hanácky“, *Náš rozhlas*, č. 43, 1949, r. 16, s. 8.

Rozhlasové vysílání operních představení z Olomouce mělo tradici již v době, kdy se o vybudování vlastního studia pouze mluvilo. Tehdy se vysílalo také na vlnách brněnské stanice.²⁵ Spolupráce s rozhlasem se rozvinula ihned po založení olomouckého studia. Menších úspěchů však bylo dosaženo při jednání s filharmonií.²⁶ Kontakty sice byly navázány, ale k domluvě a spolupráci docházelo zřídka. Zásadní změnu přinesla až léta šedesátá, zejména díky jasné představě o hudební dramaturgii a usilovné práci hudebního redaktora a dirigenta Miloše Konvalinky.

Personální obsazení olomouckého studia v padesátých letech 20. století

Studio v Olomouci začalo vysílat s malým počtem zaměstnanců. Pouze dvě jména se na počátku vyskytovala v tisku pravidelně: ředitel Jaroslav Kanyza a redaktor zpravodajského typu František Jurča, který měl na starosti průmysl a zemědělské relace.²⁷ Jurča setrval v olomouckém studiu do roku 1952, kdy odešel do Československého rozhlasu v Praze.²⁸ Jaroslav Kanyza zůstal ve funkci ředitele do roku 1951.²⁹ V roce 1953 nastoupil na toto místo Alois Rečka, jenž zastával funkci až do roku 1960. První hudební redaktor, Miloš Konvalinka, přišel do Olomouce teprve v roce 1951, ale na rozdíl od výše zmiňovaných kolegů, zůstal v Olomouci více než dvacet let. Ještě v jednom případě je u jména uvedeno redaktor, a to roku 1956 ve spojitosti s hercem Radúzem Chmelíkem.³⁰ V archivním fondu však žádné personální dokumenty tohoto typu nebyly nalezeny a nebyly vedeny ani v databázi Českého rozhlasu.³¹ Další spolupracovníky již není možné

25 Štefanides, Jiří a kol.: *Kalendárium dějin divadla v Olomouci (od roku 1479)*, Praha, 2008, s. 117, 130. Též: „První přenos z olomouckého divadla“, *Programový věstník*, č. 13, 1932, r. 10, s. 4.

26 Pilichová, Andrea: *Postavení vážné hudby v olomouckém rozhlasovém studiu v letech 1951–1993*, Olomouc, Pedagogická fakulta Univerzita Palackého, Magisterská diplomová práce, 1999, s. 29.

27 Z dopisu Jaroslava Kanyzy předsedovi JNV v Olomouci Ladislavu Bernatskému ze dne 30. 12. 1949 je zřejmé, že František Jurča byl interním zaměstnancem, neboť jej nazývá redaktorem zpravodajského typu a žádá o přidělení bytu v Olomouci, protože doposud musel dojíždět za rodinou do Znojma na víkend, přestože žádost o byt podal již koncem roku 1948. Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, karton 6. Ve složce kartonu 6 je v roce 1949 uvedeno: redaktor František Jurča, Denisova 47, Olomouc (adresa dnešního Muzea umění).

28 Pilichová, Andrea: *Postavení vážné hudby v olomouckém rozhlasovém studiu v letech 1951–1993*, Olomouc, Pedagogická fakulta Univerzita Palackého, Magisterská diplomová práce, 1999, s. 26.

29 Archivní fondy, tisk ani pamětníci neuvádějí jméno ředitele studia v letech 1951–1953. Nástupce J. Kanyzy bohužel nebylo možné dohledat ani v AISu Českého rozhlasu.

30 Z dostupných informací je jasné, že působil v olomouckém divadle, je otázkou zda byl i interním zaměstnancem rozhlasu. Český rozhlas, databáze AIS, Radúz Chmelík. Též: Základní informace o R. Chmelíkovi poskytli stránkám ČSFD rodinní příslušníci. „Radúz Chmelík“, [online], 2009 [cit. 17. listopadu 2009], dostupné z: <<http://www.csfd.cz/herec/24998-raduz-chmelik/>>.

31 Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, kart. 1-49.

identifikovat, studio jich mělo v první etapě kolem pěti,³² zřejmě se jednalo o technický personál.

Pro počáteční skromný počet zaměstnanců a málo rozvinuté redakce svědčí i list adresovaný Karlu Mlčochovi do Prostějova ze dne 7. dubna 1949, kde se hovoří o tom, že studio ještě nemá dostatečně vybudovanou programovou a personální složku a jeho povídka *Očistapošlou* na schválení do Brna.³³ Studio zpočátku připravovalo program tak, že v Olomouci vzešel nápad na realizaci určitého pořadu, poté putoval ke schválení vedení a následně i brněnským kolegům. Ve chvíli, kdy došlo k jeho odsouhlasení, mohlo se uskutečnit natáčení a vysílání.

Olomouc zpočátku ani nemohla fungovat samostatně, ředitel Jaroslav Kanyza dojížděl jedenkrát týdně do Brna a do Prahy na porady.³⁴ Tam zřejmě docházelo ke schvalování programu a kontrole jednotlivých pořadů i dohodám o časovém vymezení, které Olomouci na vlnách brněnského okruhu následně připadly. Změna nastala až se samostatným vysíláním od roku 1956. Tehdy již studio muselo mít pevný počet zaměstnanců, kteří byli schopni jeho provoz zabezpečit.

Zaměstnanci olomouckého studia v padesátých letech 20. století

Jméno	Funkce	Období
Jaroslav Kanyza	ředitel	1949–1951
František Jurča	zpravodajský redaktor	1949–1952
Miloš Konvalinka	hudební redaktor	1951–1959
Alois Rečka	ředitel	1953–1960
Radúz Chmelík	redaktor ³	Neuveдено

Hudební profilace studia v první polovině padesátých let 20. století

V počátcích vycházel ředitel Kanyza z možností, jež mu nabízel olomoucký region. V hudební oblasti se studio tedy zaměřilo na tzv. zábavnou hudbu. Jednalo se o regionální dechové a malé orchestry a hanácký folklór.³⁵ Teprve v průběhu druhé poloviny padesátých let se Olomouc úžeji specializovala na nahrávání vážné hudby.

³² Pilichová, Andrea: c. d., s. 26.

³³ Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, kart. 6.

³⁴ Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, kart. 6.

³⁵ Studio se sice orientovalo na hanácký folklór, ale Olomouc nebyla v minulosti hanáckou metropolí, naopak byla městem s dominantním postavením německých obyvatel, dále centrem církevním a vojenským. „Označování Olomouce za hanáckou metropolí je tedy zcela pochybné.“ Klapil, Pavel:

V padesátých letech 20. století podléhaly mnohé pořady politické linii a směrnicím, ty hudební nevyjímaje. Tak i v Olomouci vznikly relace věnované dechové hudbě, která se střídavě objevovala ve vysílání pod názvy *Po první směně*, *Střídáme směnu*aj. cílová skupina byli pracující lidé, jimž měla hudba sloužit k relaxaci při práci i po ní.

Velký podíl na těchto pořadech měla dechová a zábavná hudba prezentovaná Hudbou posádkového velitelství pod vedením kpt. Antonína Dražila³⁶ či Dechovou hudbou Sboru národní bezpečnosti v Olomouci s dirigentem Vojtěchem Vařekou.³⁷ Do oblasti zábavné hudby patřily i produkce Závodního orchestru národního podniku Milo pod taktovkou Františka Hanáka.³⁸ Tyto orchestry velmi často spolupracovaly se sólisty divadla. Součástí vysílání byly v té době i relace s hudbou tamburášů národního podniku Zora s vedoucím Stanislavem Řehulkou.³⁹ Také členové orchestru Krajského oblastního divadla se spolu se sólisty sdružovali do komorních souborů a připravovali pořady do vysílání plně populárních melodií. Pro rozhlasové potřeby a jiná vystoupení mimo divadlo fungoval pod vedením Adolfa Vozky tzv. malý zábavní orchestr. Velmi často bylo takové vysílání určeno zaměstnancům konkrétního podniku či zemědělského družstva.⁴⁰ V tisku však nebyly uváděny skladby z odvysílaných pořadů, nejsme tedy schopni blíže určit repertoár těchto orchestrů a souborů.⁴¹

Vedle této produkce se studio specializovalo na folklórní vysílání. To se v programu objevilo zpravidla jedenkrát týdně. Folklórní pořady většinou úzce souvisely s osobou některého z dopisovatelů. Obce olomouckého kraje měly často ve svém středu učitele či jiného kulturně činného obyvatele, a ten zasilal lidové hry, pásma a písně do rozhlasu. To, že folklór představoval důležitou součást vysílacího programu, potvrdil nepřímo i ředitel Jaroslav Kanyza v dopise Josefu Vavrkovi 15. dubna 1949. Psal, že jeho scénky nebudou odvysílány, ale kdyby mohl dodat něco jiného, zejména folklórního, pak by to bylo použitelné.⁴²

„Olomouc, Olomoucko a lidová píseň“, in: *Hudba v Olomouci. Historie a současnost II. In honorem Robert Smetana*. Olomouc, 2004, s. 118.

36 Např. „Příjemné odpoledne“, *Náš rozhlas*, č. 26, 1950, r. 17, s. 6. Zábavný pořad vojenské dechové hudby. Sólo na harmoniku hrál Karel Ševčík. Řídil kpt. Antonín Dražil. Bližší informace o spolupráci Posádkové hudby a olomouckého rozhlasového studia nejsou dostupné, neboť kronika Posádkové hudby není momentálně k dispozici.

37 Např. „Naším brancům“, *Náš rozhlas*, č. 38, 1950, r. 17, s. 12. Hudba SNB v Olomouci. Řídil stržm. Vojtěch Vařeka.

38 Např. „Zábavná hudba na poledne“, *Náš rozhlas*, č. 38, 1949, r. 16, s. 14. Zpívala Marie Hůrská, členka olomouckého divadla, na housle hrál Miroslav Bíba. Řídil František Hanák.

39 „Návštěva u tamburášů“, *Náš rozhlas*, č. 35, 1949, r. 16, s. 12.

40 Např. „Lidem z polí a cukrovarů“, *Náš rozhlas*, č. 43, 1950, r. 17, s. 10. Zábavný pořad, ve kterém zpívala Jitka Krupová, Vladimír Stropnický, hrál malý soubor KOD v Olomouci a malý zábavní orchestr, který řídil Adolf Vozka.

41 V archivu se dochovaly texty a tzv. vysílací plachty pouze k pořadu *Posloucháme Olomouc*, což byla zpravodajská relace. Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, kart. 1.

42 Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, kart. 6.

Folklórní a krajové pořady byly na počátku padesátých let všeobecně na vzestupu. Do Olomouce docházely návrhy na vysílání z Krasic, Náměště na Hané, Loučné, Uničova, Jeseníku, Horní Lipové, Ramzové a dalších míst. Jednalo se o pořady typu: *Práštky z Hané, Hanáckou notou*,⁴³ kde se vysílaly lidové písně v různých úpravách, např. Jaroslava Talpy.⁴⁴ Soubor obvykle do pořadu dodal noty a podklady, a poté probíhala další komunikace pomocí poštovních zásilek, kdy se dojednávaly podrobnosti, např.:

„Přiloženě zasílám notoviny doplněné písněmi, které nejsou ve hře uvedeny. Tak jak je to napsané v prvním a druhém hlase se to už učíme zpívat a proto ať pan „Kapelník“ tyto hlasy nemění. Písně ať si zařadí podle svého jak mu to bude „pasovat“ do toniny a neměl dlouhé přechody, aby se toho hodně vyzpívalo. Ve středu dne 21. prosince dostavíme se v 10 hodin do studia, doprovod na harmonium si obstaráme sami. S přátelským pozdravem: Přidal“⁴⁵

Do listu byly tužkou vepsány poznámky z rozhlasu: vše měl dirigovat Adolf Vozka, pokud by nebyl 21. prosince pracovně jinak vytížen a záhy mu měly být dodány i noty.⁴⁶

Folklórní a tzv. krajové vysílání mělo skutečně hodně příznivců a vysokou poslecho-
vost, především na vesnici. Svědčí o tom mnohé dopisy, které do rozhlasu v Olomouci
docházely. Mezi jeden z nejsrdečnějších patřil bezesporu list Cecilie Trískové z roku
1949:

*„Mockrát Vás tam všecke pozdravojo a ještě jednú opakojo, vicekrát
tak krásný věce nám dáváte, moc se nám to v Krasecích všeckém lébilo
a sme Vám za to vděčni. Stele tam pěkní chlapci, toš Vás aji lóbo na
hobo a po hanácke Vás všecke ještě jednú pozdravoje tetka Trísková z
Krasec*

*Trísková Cecilia
Krasice u Prostějova Morava“⁴⁷*

Oblíbenost těchto pořadů dokládá i v opačném postupu dopis ředitele studia Jaroslava Talpovi po uvedení pořadu *Hanáckou notou*, kde se píše: *„Protože jsou písně pěkně*

43 Např. „Hanáckou notou“, *Náš rozhlas*, č. 45, 1949, roč. 16, s. 11. Lidové písně Hanáckého tria. Řídí Jaroslav Talpa.

44 Jaroslav Talpa byl sbormistr, dirigentem mužského pěveckého sdružení Šestnáctka v Olomouci. Steinmetz, Karel: „Hudební kultura v Olomouci v období od podzimu 1938 do května 1945“, [online], 2011, [cit. 2. června 2011], dostupné z: <konference.osu.cz/khv/2009_2/file.php?fid=43Jan>.

45 Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, kart. 6, dopis p. Přidala.

46 Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, kart. 6, dopis p. Přidala.

47 Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, kart. 6, dopis Cecilie Trískové.

*nazpívané, dovolujeme se zeptati se Vás, zdali můžete opět pro nás nějaký program připravit a sice na prosinec.*⁴⁸

Zdalo se tedy, že původní idea o specializaci na hanácký folklór a zábavnou hudbu, kterou ředitel Kanyza prezentoval ještě před otevřením studia v tisku, našla své opodstatnění v praxi. Hudební pořady na počátku padesátých let představovaly v průměru zhruba 50% vysílání z Olomouce.⁴⁹ Záhy se ovšem ukázalo, že pouhá orientace na folklór, lidovou a dechovou hudbu je pro studio nedostatečná a bylo třeba přijmout hudebního redaktora.

Na podzim roku 1951 nastoupil do olomouckého rozhlasu na místo hudebního redaktora Miloš Konvalinka.⁵⁰ Jako každý mladý člověk měl své plány a záměry v oblasti hudební dramaturgie. Jejich uskutečnění nebylo zcela bezproblémové a rychlé, neboť hudební specializace vytyčená ředitelem Kanyzou ustupovala jen pozvolna, ale druhá polovina padesátých let se již nesla ve znamení nové „konvalinkovské linie“.

Hudební dopisovatel Vladimír Gregor a olomoucké studio Československého rozhlasu

Vzhledem ke komornímu personálnímu obsazení studia se zřejmě zpočátku na hudební dramaturgii podílel i sám ředitel Jaroslav Kanyza. Protože žánrové spektrum bylo velice široké, pomáhal mu již výše zmíněný systém dopisovatelů.⁵¹ Mezi hudebními dopisovateli a přispěvateli bychom za jednu z nejvýznamnějších osobností označili vysokoškolského pedagoga Vladimíra Gregora (1916–1986).⁵² Od prvních okamžiků se jeho poznatky staly pilířem hudebních pořadů tematicky zaměřených na olomoucký region a vážnou hudbu.⁵³

V osobě Vladimíra Gregora můžeme spatřit modelový příklad kooperace dopisovatele se studiem. Velmi často se jednalo o přednášky či komentáře k hudebním programům typu: Bedřich Smetana a Olomouc, ze dne 12. 11. 1949,⁵⁴ též Hudba na Severní

48 Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, kart. 6, dopis ředitele Jaroslava Kanyzy.

49 *Náš rozhlas*, č. 21-22, 1949, roč. 16.

50 Pilichová, Andrea: c. d., s. 27. Konvalinka založil v Olomouci z pověření brněnského studia filiální hudební redakci.

51 Jednalo se o externí spolupracovníky rozhlasu.

52 Zedníčková, Šárka: „Janáčkovská problematika v pracích Vladimíra Gregora“, [online], 2009, [cit. 6. prosince 2009], dostupné z: <http://konference.osu.cz/janackiana/dok/zednickova_s-janackovska_problematika_v_pracich_v_gregora.pdf>.

53 „Hudba na severní Moravě po válce“, *Náš rozhlas*, č. 41, 1949, r. 16, s. 13. V týdeníku *Náš rozhlas* byl pod hudebně zaměřenými pořady na začátku padesátých let podepsán velmi často Vladimír Gregor.

54 „Bedřich Smetana a Olomouc“, *Náš rozhlas*, č. 45, 1949, r. 16, s. 15. Přednáška Vladimíra Gregora.

Moravě po válce ze dne 14. 10. 1949,⁵⁵ Gregor také provázel slovem cyklus Hanáčtí skladatelé I. – IV. vysílaný v prosinci roku 1949 a následně i jeho pokračování v roce 1950.⁵⁶ Není možné uvažovat o jeho osobě coby hudebním dramaturgovi, byl pravidelným dopisovatelem, kterých měl rozhlas v té době nespočet. Je to patrné i z listu, jenž byl zaslán 9. června 1949 Jaroslavu Kanyzovi:

*„Vážený pane profesore!
V příloze zasílám úvod ke koncertu tří písní z cyklu Za šera od Bendla
– k výročí P. Jindřicha Geislera (15. VII. 1949 – 100 let od narození).
S projevy díků*

*Prof. Vlad. Gregor*⁵⁷

Úvod ke koncertu a samotný koncert byl zařazen do vysílání dne 29. července 1949, v době od 17.30–17.50.⁵⁸ Také Kanyzův dopis Gregorovi ze dne 27. května 1949 mluví pro tuto variantu:

*„Vážený pane profesore,
sdělujeme Vám, že jsme zařadili do programu Vaši přednášku: „Kulturní život v Olomouci před 100 lety“ na den 3. 6. t. r. v 16.15–16.30 hod.
po koncertě Žerotína. Jakmile bude mít Žerotín nacvičeny Obrozenské sbory, zařadíme je s Vaším průvodním slovem.
Přejeme příjemný poslech a jsme s projevem úcty.“*⁵⁹

Z tohoto listu je jasně patrná intenzivní spolupráce Vladimíra Gregora s olomouckým studiem, ale jeho interním zaměstnancem či dokonce hudebním redaktorem zcela jistě nebyl.

55 „Hudba na Severní Moravě po válce“, *Náš rozhlas*, č. 41, 1949, r. 16, s. 13. Přednáška Vladimíra Gregora.

56 „Hanáčtí skladatelé“, *Náš rozhlas*, č. 48, 1949, r. 16, s. 13. Dále *Náš rozhlas*, č. 50, 1949, r. 16, s. 13, *Náš rozhlas*, č. 51, 1949, r. 16, s. 12, *Náš rozhlas*, č. 52, 1949, r. 16, s. 13.

57 Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, kart. 6, dopis Vladimíra Gregora.

58 Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, kart. 6, dopis ředitele Jaroslava Kanyzy V. Gregorovi.

59 Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, kart. 6, dopis je psán na stroji bez podpisu, ale zřejmým pisatelem byl Jaroslav Kanyza. Velmi často totiž podepisoval dopisy pouze písmenem K.

Počátky vysílání a nahrávání vážné hudby v olomouckém studiu Československého rozhlasu

První kroky k nové profilaci studia byly učiněny přijetím Miloše Konvalinky do funkce hudebního redaktora. Nikdo tehdy netušil, že do rozhlasu přišla osobnost, jež určila specializaci studia na dalších třicet let. Konvalinka, jenž byl ve své podstatě vždy v první řadě profesionálním dirigentem, začal okamžitě pracovat na nové koncepci budoucí profilace studia. Hudba poloprofesionálních souborů se sice ještě nějakou dobu ve vysílání objevovala, ale od roku 1951 bylo možné pozorovat postupné vytěšňování jejich produkce ve vysílání a početně již převažovaly relace vytvořené ve spolupráci s profesionálními hudebními tělesy.⁶⁰

První kroky k profesionální hudební spolupráci vedly Miloše Konvalinku automaticky k Moravské filharmonii, kam nastoupil též jako dirigent v roce 1951. Jeho ambice, jako hudebního redaktora, byly velké. Velmi dobře totiž rozpoznal potenciál, jež filharmonie pro budování kvalitní hudební redakce nabízela. I přes lehce odmítavý postoj šéfdirigenta Františka Stupky, se mu podařilo poměrně rychle přimět toto mladé těleso ke spolupráci s rozhlasem. „*První studiové natáčení Moravské filharmonie se uskutečnilo 1. ledna 1952. Miloš Konvalinka dirigoval Griegovu suitu Peer Gynt.*“⁶¹

Stupka sám by zřejmě byl pro užší spolupráci s olomouckým studiem již v době jeho vzniku, filharmonie dokonce nabídla do vysílání repertoár, ale k dohodě nedošlo. Dle bývalého hráče Moravské filharmonie Milana Ryšavého ředitel Kanyza nesouhlasil s repertoárem. Navíc požadoval nikoli celé dílo, ale pouze jednu větu či část. Ryšavý dále ve své knize uvádí, že Stupkův postoj byl k takovému natáčení veskrze odmítavý: „*Nejsem nadšen navrženým programem Čsl. rozhlasu. Proč to rozkouskování? Na programu není jediná celá skladba.*“⁶² Představy obou vedoucích činitelů se rozcházely, a tak se Moravská filharmonie ve vysílání do Konvalinkova příchodu neobjevila. Výjimku představoval pouze slavnostní koncert při otevření studia v roce 1949.⁶³ Ve výsledku se spíše jednalo jen o nedostatečnou komunikaci a nepochopení obou jednajících stran.

60 *Náš rozhlas*, č. 1-52, 1952, r. 19., *Náš rozhlas*, č. 1-52, 1953, r. 20., *Československý rozhlas a televise*, č. 1-52, 1954, r. 21., *Československý rozhlas a televise*, č. 1-52, 1954, r. 21., *Československý rozhlas a televise*, č. 1-52, 1955, roč. 22.

61 Pilichová, Andrea: c. d., s. 27. První veřejné natáčení MF však proběhlo 22. října 1950, na programu byla Ostrčilova *Balada česká* – recitoval Josef Bek a 3 věta z *Koncertu pro housle a moll* Antonína Dvořáka. Steinmetz, Karel: „Miloš Konvalinka – portrét dirigenta, skladatele a rozhlasového pracovníka“, in: *Hudba v Olomouci a na střední Moravě I.* Olomouc, 2007, s. 190. Milan Ryšavý však ve své publikaci uvádí, že první natáčení se v Redutě uskutečnila již v roce 1950. Ryšavý, Milan: *Kapitoly z historie Moravské filharmonie*. Olomouc, 2008, s. 89.

62 Ryšavý, Milan: *Kapitoly z historie Moravské filharmonie*, Olomouc, 2008, s. 88.

63 „Slavnostní pořad k otevření studia v Olomouci“, *Náš Rozhlas*, č. 3, 1949, r. 16, s. 3.

Spolupráce mezi těmito dvěma institucemi se začala realizovat až díky Miloši Konvalinkovi. Od roku 1952 bychom mohli ve vysílání postřehnout relace, které vznikaly za přispění Moravské filharmonie pod dirigentskou taktovkou Miloše Konvalinky.

Moravská filharmonie ve vysílání v rámci pořadu *Odpolední koncert*⁶⁴

Datum	Čas	Pořad	Okruh
31. 3. 1952 (Po)	16.00 – 17.00	<i>Odpolední koncert.</i> E. H. Grieg: <i>Peer Gynt</i> -symfonická suita. Hrála Moravská filharmonie, řídil Miloš Konvalinka, C. M. von Weber předehra k opeře <i>Oberon</i> a S. M. Ljapunov: <i>Rapsodie na ukrajinská témata</i> , Symfonický orchestr brněnského rozhlasu	Národní okruh (dále NO) Praha, pod relací uvedeno, z Brna

Moravské filharmonii v rámci takovýchto pořadů nebyl velmi často dán dostatečný prostor a podílela se na vysílání ještě s jinými brněnskými orchestry. V mnohých případech nebylo možné ani určit, které z uvedených skladeb interpretovala Moravská filharmonie a které jiný orchestr. Tato skutečnost vycházela z nedostatku vysílacího času, neboť Olomouc vstupovala do éteru přes brněnské vysílání, takže se musela včlenit do času vyhrazeného pro Brno. Některé týdny nebyl z Olomouce přenášán žádný hudební pořad, např. od 30. března do 5. dubna 1953 se odvysílala jen zpravodajská relace. U zpravodajského vysílání ani u jiných pořadů nebylo možné z názvu určit, jestli pocházely z olomoucké produkce či nikoli. Po osamostatnění studia v roce 1956 docházelo k vysílání přenosů některých koncertů filharmonie.⁶⁵

Díky práci Miloše Konvalinky v Moravské filharmonii i kontaktům s olomouckou operou, začaly postupně od padesátých let vznikat hudební snímky se symfonickou, komorní a vokálně-instrumentální tvorbou. Olomoucké studio investovalo velké množství prostředků do rekonstrukce sálu Reduty a o několik let později vznikla i smlouva mezi rozhlasem a filharmonii o natáčení. Jednalo se o natočení až 35 frekvencí v rámci úvazku hráčů filharmonie.⁶⁶ Konvalinka v padesátých letech začal uskutečňovat svou vizi, kterou se mu podařilo naplnit v následujících dvou desetiletích.

64 *Náš rozhlas*, č. 14, 1952, r. 19.; též: *Náš rozhlas*, č. 13-14, 1953, r. 20.; též: *Československý rozhlas a televise*, č. 16, 1954, r. 21.; též: *Československý rozhlas a televise*, č. 1, 1954, r. 21.; též: *Československý rozhlas a televise*, č. 14, 1955, r. 22.

65 Státní okresní archiv v Olomouci, f. M5_141, kart. 1-49.

66 Ryšavý, Milan: *Kapitoly z historie Moravské filharmonie*, Olomouc 2008, s. 46.

Hudební redakce olomouckého studia a nahrávání vážné hudby v padesátých letech 20. století

Nahrávek z padesátých let se nedochovalo mnoho. Přesto bychom je mohli zařadit mezi ty nejcennější. Olomoucké snímky byly uloženy do archivu ostravského, pražského a olomouckého studia. Ty, které svým vznikem spadají do padesátých let, je možné nalézt pouze ve fonotéce dnešního Českého rozhlasu Olomouc.

Nahrávky Moravské filharmonie

Podářilo se dohledat šedesát nahrávek z období padesátých let. Nejstarší z nich byla datována rokem 1956, ale většina jich vznikla roku 1959. Moravská filharmonie byla zastoupena šesti nahrávkami. Pět z nich tvořila díla soudobých autorů, např. Josefa Holuba či Václava Koláře. Šestou byla předehra k operetě *Země úsměvů* F. Lehára.

Miloš Konvalinka dirigoval pět snímků, pouze *Leningrandskou poemu* Václava Koláře na text tehdejšího ředitele Aloise Rečky jen režíroval. Dirigentem byl Milivoj Uzelac a recitoval Ilja Racek.⁶⁷

Nahrávky komorních souborů

Dechové kvinteto Moravské filharmonie natočilo roku 1958 *Taneční suitu* Pavla Čotka. Křestní list neobsahoval ani přesné datum, ani jména účinkujících.⁶⁸ Je to jediný snímek tohoto druhu, který byl v olomoucké fonotéce nalezen.

Nahrávky dechové hudby

Nahrávky dechové hudby vznikly roku 1959, jednalo se o skladby Václava Horáka *V tichém údolí* Antonína Žvávka a *Sůl nad zlato*. Obě nahrála Novosadská dechovka pod vedením Václava Horáka.⁶⁹

---

67 Archiv Českého rozhlasu Olomouc, nezařazené nahrávky nachystané k převozu do Prahy, křestní list k nahrávce *Leningradská poema* Václava Koláře z 18. 9. 1959.

68 Archiv Českého rozhlasu Olomouc, nezařazené nahrávky nachystané k převozu do Prahy, křestní list k nahrávce *Taneční suity* Pavla Čotka z roku 1958.

69 Archiv Českého rozhlasu Olomouc, nezařazené nahrávky nachystané k převozu do Prahy, křestní list k nahrávce *V tichém údolí* Václava Horáka a *Sůl nad zlato* Antonína Žvávka z 10. 11. 1959.

Nahrávky sborové tvorby

Z nahrávek sborové tvorby zůstala v archivu olomouckého studia uložena píseň *Ondráš*, *Ondráš* L. Janáčka a *Měla jsem, měla synečka* od J. Maláta v podání Pěveckého sboru lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci z roku 1959. Na klavír doprovázel Vladimír Serafín, sbor řídil Pavel Majer.⁷⁰

Nahrávky operní tvorby

Operní tvorba byla zastoupena ve fonotéce dvěma tituly. Oba snímky dirigoval Miloš Konvalinka a mezi sólisty se objevila i jeho manželka Hana Konvalinková. Dále účinkovali Zdeněk Švehla, Josef Šulista, Jarmila Bošínová ad. První snímek představoval výběr z opery J. Masseneta *Manon* natočen byl roku 1956. Druhý vznikl roku 1959 a zachytil výběr z málo známé opery *Lodoletta* P. Mascagniho. Za režisérským pultem usedl v prvním případě Vladimír Bill a u druhé z oper Jaromír Nohejl. Nahrávka opery *Lodoletta* roku 1971 přetočena na nový materiál a ozvučena.⁷¹

Nahrávky sólových nástrojů

V případě olomouckých snímků se jednalo o klavírní či houslové skladby a pouze v jednom případě o píseň. Čtyři z osmnácti nahrávek nebyly datovány, zbylé vznikaly v průběhu roku 1959. Šest tvořila díla tehdejších soudobých skladatelů, mezi nimiž byly dvě skladby Miloše Konvalinky: *Rondo pro klavíra* *Fantasie pro klavír*, obě v podání Vlastimila Lejska.⁷² Konvalinka s manželi Lejskovými spolupracoval poměrně často. Dochovala se i nahrávka *Arménské rapsodie* pro dva klavíry Alexandra Arutjunjana v podání Věry a Vlastimila Lejskových z roku 1959.⁷³ Mezi interprety bychom dále našli klavíristu Jaroslava Posadovského, houslistu Josefa Doležala či zpěváka Jaroslava Sobotu, kterého

70 Archiv Českého rozhlasu Olomouc, nezařazené nahrávky nachystané k převozu do Prahy, křestní list k nahrávce *Ondráš*, *Ondráš* Leoše Janáčka a *Měla jsem, měla synečka* Jana Maláta z 10. 12. 1959.

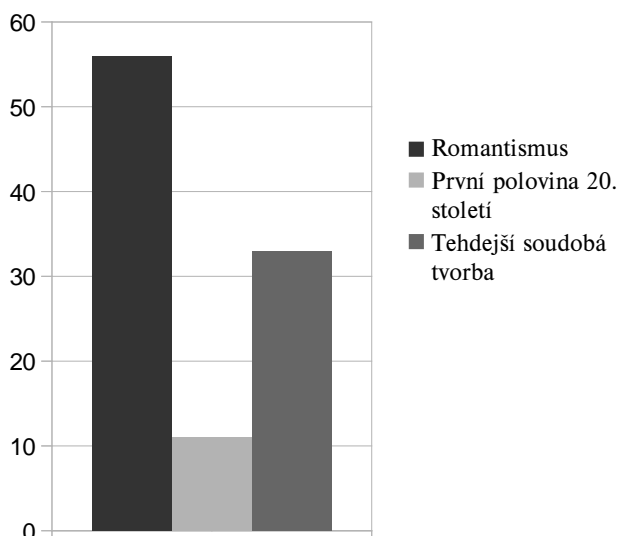
71 Archiv Českého rozhlasu Olomouc, nezařazené nahrávky nachystané k převozu do Prahy, křestní list k nahrávce *Manon* Julese Masseneta z 27. 10. 1956 a *Lodoletta* Pietra Mascagniho z 26., 29. 11. 1959.

72 Archiv Českého rozhlasu Olomouc, nezařazené nahrávky nachystané k převozu do Prahy, křestní list k nahrávkám *Rondo pro klavír* z 14. 12. 1959 a *Fantasie pro klavír* Miloše Konvalinky z roku 1959 (přesné datum není uvedeno).

73 Archiv Českého rozhlasu Olomouc, nezařazené nahrávky nachystané k převozu do Prahy, křestní list k nahrávce *Arménská rapsodie* Alexandra Arutjunjana z 22. 12. 1959.

doprovázel na klavír v písni Vladimíra Ambrose *Na tupecké seči* Miloš Konvalinka.⁷⁴ Do období romantismu bychom mohli zařadit deset nahrávek, do děl první poloviny 20. století dvě a šest jich připadlo na tehdejší soudobé skladatele.

Procentuální zastoupení jednotlivých stylových epoch v sólových nahrávkách olomouckého studia v padesátých letech 20. století

Kdybychom zhodnotili nahrávky z hlediska zařazení do jednotlivých stylových epoch, pak by skladby klavírní a houslové z období romantismu tvořily 56%, období první poloviny 20. století by bylo zastoupeno pouze 11% a skladby tehdejších soudobých autorů 33%.

Nahrávky ostatních těles

Do této kategorie byly zařazeny čtyři tělesa: Olomoucký smyčcový orchestr (OSO), Olomoucký estrádní orchestr (OEO), Taneční orchestr RaJ a Družba, soubor písní a tanců sovětských národů ZK První pětiletky v Šumperku. Snímky těchto těles byly natočeny v letech 1957–1959 a je jich dochováno celkem dvacet šest. Ve většině případů repertoár natočených snímků pocházel z oblasti tzv. zábavné hudby. Dochovalo se devět

⁷⁴ Archiv Českého rozhlasu Olomouc, nezařazené nahrávky nachystané k převozu do Prahy, křestní list k nahrávce *Na tupecké seči* Vladimíra Ambrose z 12. 11. 1959.

nahrávek Olomouckého symfonického orchestru pod vedením Miloše Konvalinky (6)⁷⁵ a Jana Slabého (3), čtrnáct Olomouckého estrádního orchestru s dirigenty Milošem Konvalinkou (5), Janem Slabým (3), Janem Kořenovským (5) a Františkem Preislerem (1), jedna Tanečního orchestru RaJ pod taktovkou Věroslava Mlčáka a jedna souboru Družba. V případě, že se jednalo o melodie z operet, spoluúčinkovali většinou sólisté divadla: Jaroslav Sobota, František Šifta, Jitka Krupová ad. Natočena byla např. tzv. směs z operety Freda Raymonda *Maska v modrém*⁷⁶ či výběr z operety *Madlén* Bedřicha Nikodéma.⁷⁷ Soubor Družba byl orientován na prezentaci písní a tanců sovětských národů, proto se na snímcích nacházejí skladby typu: *Ja paseju lebedu, Oj, lopnuy obruč, Častuška* aj., všechny pod vedením Vladimíra Čecha, režijně se podílel Miloš Konvalinka.⁷⁸

V nahrávkách z padesátých let bychom již mohli dobře rozeznat budoucí orientaci hudební redakce studia i základní rysy Konvalinkovy dramaturgické koncepce. Zcela jistě byl natočen daleko vyšší počet snímků, ale v průběhu let docházelo k jejich přemazávání, případně ztrátě dat na nich uložených. Kvalita nahrávání i prostor pro ně se v následujícím desetiletí mnohonásobně zlepšila.

Olomouc Czech Radio Studio – Music editing, Broadcasting, Recording and Dramaturgy in 1949–1959

Summary

At the beginning of its existence, the Olomouc studio and its staff were directly managed by Brno. In the early 1950s, the broadcasting concentrated on the so-called agricultural current affairs and the predominant music style was folklore. The situation began to change gradually in 1951, when the studio staff was joined by the script editor, composer and conductor Miloš Konvalinka, who immediately began to change the musical profile and tried to introduce his own conception. This period may be regarded as the beginning of the easing out of programmes of Haná folklore and brass band music, promoted at that time. In their place, broadcasts from Olomouc began to introduce the Moravian Philharmonic Orchestra conducted by Miloš Konvalinka. At the end of the 1950s, programmes of recordings by the Moravian Philharmonic Orchestra became

75 Číslo v závorce značí počet oddirigovaných nahrávek.

76 Archiv Českého rozhlasu Olomouc, nezařazené nahrávky nachystané k převozu do Prahy, křestní list k nahrávce *Maska v modrém* Freda Raymonda z roku 1958.

77 Archiv Českého rozhlasu Olomouc, nezařazené nahrávky nachystané k převozu do Prahy, křestní list k nahrávce *Madlén* Bedřicha Nikodéma z roku 1958 nebo 1959. Dle signatury určeno vročení, křestní list nedatován.

78 Archiv Českého rozhlasu Olomouc, nezařazené nahrávky nachystané k převozu do Prahy, křestní list k nahrávce lidových písní z Ukrajiny a z Ruska z 10. 10. 1959.

quite common. The nation thus began to take notice of Olomouc as a centre of music and broadcasting.

Das Olomützer Studio des Tschechoslowakischen Rundfunks – Musikredaktion, Sendung, Aufnahmen und Dramaturgie zwischen 1949–1959

Zusammenfassung

In der Zeit, als sich das Olomützer Studio am Anfang seiner Existenz befand, gehörte es personell unter das Brünner Studio. In der ersten Hälfte der fünfziger Jahre überwog die sog. Nachrichtlich-landwirtschaftliche Profilierung und dem Musikbereich dominierte Folklore. Diese Situation änderte sich allmählich seit 1951, als ins Studio als Musikdramaturg, Komponist und Dirigent Miloš Konvalinka kam, der sofort anfang, an einer Änderung der Musikprofilierung zu arbeiten und versuchte eine eigene Konzeption durchzusetzen. Diese Zeit können wir für den Anfang der Verdrängung der auf die hannakische Folklore orientierten Sendungen und auch der historisch bedingten Sendungen mit Blasmusik halten. Stattdessen begann sich in den Sendungen aus Olomouc die Mährische Philharmonie unter der Leitung von Miloš Konvalinka zu etablieren. Zu Ende der fünfziger Jahre gehörten die Rundfunkaufnahmen mit der Mährischen Philharmonie zur üblichen Praxis. Olomouc geriet so ins ganzstaatliche Rundfunk- und Musikbewusstsein.

Keywords

Czechoslovak Radio in Olomouc ; Miloš Konvalinka (1919–2000); broadcasting; recording; Moravian Philharmonic Orchestra.

Schlüsselwörter

Olomützer Studio des Tschechoslowakischen Rundfunks; Miloš Konvalinka (1919–2000); Sendung; Aufnahmen; Mährische Philharmonie

Poznámky pod čarou k tabulkám

- 1 „Hanáckou notou“, *Náš rozhlas*, č. 45, 1949, r. 16, s. 11.
- 2 „Posloucháme Olomouc – Po první směně“, *Náš rozhlas*, č. 42, 1950, r. 17, s. 10.
- 3 Zřejmě se jednalo o externího redaktora, v Českém rozhlase totiž není uložen jeho spis. Český rozhlas Praha, databáze Automatizovaného informačního systému, Radúz Chmelík.